

سفر ۶۱ بهمن باز می‌گردد

وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران و وزارت خارجه جمهوری اسلامی پاکستان طی یک بیانیه مشترک توافق کردند سفرای ۲ کشور تا روز ۶ بهمن به محل ماموریت خود بازگردند. در پی گفت‌وگوی تلفنی وزرای امور خارجه پاکستان و جمهوری اسلامی ایران، دو طرف طی بیانیه‌ای توافق کردند، سفرای دو کشور تا ۲۶ ژانویه ۲۰۲۴ (۶ بهمن ماه ۱۴۰۲) به محل کار خویش بازگردند. همچنین به دعوت جلیل عباس جیلانی، وزیر امور خارجه پاکستان، حسین امیرعبدالللهیان، همتای ایرانی وی، در تاریخ ۲۹ ژانویه ۲۰۲۴ (۹ بهمن ماه ۱۴۰۲) به پاکستان سفر خواهد کرد.

رابطه ایران و پاکستان مستحکم است

ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه در نشست هفتگی خود با خبرنگاران در پاسخ به سؤالی درباره روابط ایران و پاکستان در پی مسائل پیش آمده و حملات صورت گرفته و موضوع بازگشت سفرای دو کشور نیز بیان کرد: «حمله به پایگاه‌های تروریستی جیش‌الظفر در منطقه موسوم به کوه سبزه ناشی از یک ضرورت آنی برای مقابله با تروریست‌های آماده عملیات بود که شاید فقط حدود نیم ساعت تا مرز مشترک فاصله داشتند و آماده حمله تروریستی به مرز ایران و پایگاه‌های کشورمان و چه بسا شهروندان کشورمان بودند.» وی ادامه داد: «موضوع مقابله با گروه‌های تروریستی فعال در دو سوی مرز ایران و پاکستان از مباحث مورد گفت‌وگو و توافق بین نهادهای نظامی، اطلاعاتی و امنیتی دو کشور بوده است. مقابله با گروه‌های تروریستی و ایجاد امنیت در دو مرز، هدف درازمدت ایران و پاکستان برای ارتقای همکاری‌های مشترک خواهد بود.» سخنگوی وزارت خارجه ادامه داد: «رابطه ایران و پاکستان مستحکم است. اقدام علیه یک گروه تروریستی دارای سوابق متعدد فعالیت تروریستی و جنایتکارانه علیه ملت و نیروهای مسلح و انتظامی ما، در چارچوب حمایت از امنیت شهروندان و امکان امنیتی ایران صورت گرفته است.»

نشست با سفرای آسه‌آن

سفرای کشورهای عضو اتحادیه ملت‌های جنوب شرق آسیا (آسه‌آن) با مهدی صفری، معاون دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه پیرامون همکاری‌های دوجانبه با اتحادیه آسه‌آن و کشورهای عضو آن به بحث و تبادل نظر پرداختند. به گزارش ایسنا، مهدی صفری در این نشست مشترک ضمن اشاره به اهمیت همکاری‌های اقتصادی جمهوری اسلامی ایران با منطقه آسه‌آن، از حمایت کشورهای عضو اتحادیه در الحاق جمهوری اسلامی ایران به پیمان مؤدت و همکاری آسه‌آن تقدیر و خواستار حمایت کامل و همه‌جانبه کشورهای عضو مبنی بر درخواست جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان شریک گفت‌وگوی آسه‌آن شد. معاون اقتصادی وزارت امور خارجه در ادامه خاطرنشان کرد جمهوری اسلامی ایران ظرفیت‌های بالایی در حوزه‌های انرژی، ترانزیت، حمل و نقل، فناوری‌های نوین دارد و آماده هرگونه توسعه همکاری در این بخش‌ها با کشورهای عضو آسه‌آن می‌باشد.

اقدام در خاک پاکستان اجتناب‌ناپذیر بود

ماشالله شاکری

سفیر پیشین ایران در پاکستان

هیچ کس در ایران نه در میان مردم و نه در میان دولتمردان علاقه‌ای به وقوع درگیری با کشورهای همسایه ندارد و از ناآرامی در مرزهای کشور استقبال نمی‌کند. ما برای دولت و ملت پاکستان احترام قائلیم، حاکمیت آنها را بر سرزمین‌شان به رسمیت می‌شناسیم و فاعداً نه در دکتربین دفاعی کشور ما این ضرورت احساس می‌شود که حاکمیت سرزمینی همسایگان مخدوش شود و حتی اگر کشور دیگری هم به خاک پاکستان حمله می‌کرد، ما این را نمی‌پسندیدیم و تأیید نمی‌کردیم اما مسئله دیگری وجود دارد. تعدادی از عوامل و عناصر تروریست از فرصتی استفاده کرده‌اند و با استفاده از خاک پاکستان حاکمیت و امنیت ما را در کشور به چالش کشیده‌اند. دست‌کم دو دهه است که بارها و بارها به کشور همسایه گوشزد شده و تذکر داده شده است که جلوی فعالیت‌های مخرب این گروه‌ها و عناصر در خاک این کشور گرفته‌شود. متأسفانه اسلام‌آباد توجهی به این تذکرات نکرده است و هم‌یشه وجود این ناامنی‌ها را انکار کرده و مدعی شده است که چنین عناصر و عواملی اساساً در خاک این

همکاری‌های امنیتی

تهران و اسلام‌آباد بیشتر می‌شود

ابوالفضل زهروند

سفیر پیشین ایران در افغانستان

بر خلاف انتظار عده‌ای که توقع داشتند رویدادهای مرزی میان ایران و پاکستان به یک جنگ فراگیر منطقه‌ای تبدیل شود، مسئله به خوبی حل و فصل شد؛ بیانیه‌ای که وزارت خارجه پاکستان صادر و تأکید کرد که اسلام‌آباد همواره در کنار کشور دوست باقی خواهد ماند و بر عادی‌سازی روابط تأکید کردند. افرادی که تصمیم به انجام عملیات گرفتند، امروز می‌توانند از عملیات‌شان دفاع کنند. با گذشت چند روز از این عملیات دیگر چیزی به نام بحران وجود ندارد، تصور بحرانی که ابتدا باعث خوشحالی تانیاها و اردوغان و علی‌اف و امثال آنها شد. این واقعه تلنگری بود که باعث شد طرف پاکستانی دقت بیشتری کند، چون ایران و پاکستان در حوزه مسائل تروریستی در حوزه بلوچستان رویکرد مشابهی دارند و هر دو کشور نسبت به اقدام‌هایی که تمامیت یکپارچه کشور را تهدید کند و دنبال تجزیه‌طلبی باشد، حساس هستند. امروز با اطمینان بیشتری می‌توان گفت که همکاری‌های امنیتی

نیاز تهران و اسلام‌آباد به اجتناب از منازعه متقابل

نوزد شفیقی

کارشناس مسائل جنوب آسیا

ایران هیچ زمینه پیشینی برای اصطکاک و درگیری با پاکستان نداشت. مهم‌ترین موضوعی که ایران را از ناحیه پاکستان آزار می‌داد، فعالیت گروه‌های تروریستی بود که در شهرهای مختلف ایران عملیات‌هایی را انجام می‌دادند. در طول سال‌های گذشته تعدادی از این گروه‌های تروریستی بانفوذ به خاک ایران از طریق خاک پاکستان عملیات تروریستی انجام می‌دادند و سپس به خاک پاکستان باز می‌گشتند. بارها این موضوع به اطلاع دولت پاکستان رسیده بود. دولت پاکستان یا باور ندارد که چنین گروه‌هایی در خاک این کشور مستقر هستند، یا توان مقابله با آنها را نداشت و یا اراده‌ای برای برخورد با این گروه‌ها نداشت. در چنین شرایطی ایران یا باید مرزهایش را به مرزهای هوشمند تبدیل کند که تمامی آمد و شده‌ها از طریق مرز در کنترل باشد و یک مکانیسم داخلی را تدارک می‌دید، یا اینکه مجبور بود به مقر این نیروها در خاک پاکستان حمله کند. به نظر من اگر پاکستان نگران اقدام نظامی ایران بود و باور نداشت که گروه‌هایی در داخل پاکستان علیه ایران اقدام می‌کنند، آنگاه واکنش پاکستان جایز بود. اما اگر پاکستان می‌دانست چنین گروه‌هایی در داخل خاک این کشور هستند و توان یا اراده‌ای برای مقابله با آنها نداشت، توجیه‌کننده اقدام متقابل پاکستان نبود. ایران مجبور بود که چنین اقدامی را انجام دهد و پیش از این بارها از پاکستان خواسته‌بود که با حضور این

گرفت که ساده‌ترین، سریع‌ترین و دم‌دست‌ترین کار را انجام دهد. در جنگ سوم هند و پاکستان، دولت وقت پاکستان از شاه ایران خواست که تعدادی از هواپیماهای این کشور که در خطر نابودی قرار داشتند، برای در امان ماندن از حملات به ایران بیایند. با موافقت دولت ایران ۵۰ فروند از هواپیماهای پاکستان به زاهدان پرواز کردند و به این ترتیب تا پایان جنگ از آسیب در امان ماندند. به این دلیل که پاکستانی‌ها هند را دشمن اصلی خودشان می‌دانند، هرگز این واقعه تاریخی از ذهن ملت پاکستان پاک نمی‌شود. این یک تیراندازی مرزی نبود. پاکستانی‌ها از این نگران هستند که چنین اقدامی یک رویه ناصواب بر جای بگذارد و الگویی برای دشمنان آنها مانند هندوستان و طالبان باشد تا اقدام‌هایی مشابه علیه پاکستان انجام دهند. من فکر می‌کنم که نکات مثبت تاریخی و علقه‌های عمومی و فرهنگ مشترک دو کشور انقدر غنی هست که می‌تواند این واقعه را در خود هضم کند، اما باید مراقب باشیم که چنین اقدامی را تکرار نکنیم. تهران باید توجه دیپلماسی و همکاری‌های امنیتی و نظامی خودش را اندکی از کشورهای عربی به همسایگان غیرعرب متمرکز کند. ما انقدر توان مان را صرف غزه، سوریه، یمن و عراق کرده‌ایم که انرژی بسیار کمتری برای همسایگان غیرعرب باقی مانده است. در عین حال باید به متغیر بسیار مؤثر در شرق کشور توجه ویژه کرد و متوجه شیطنت‌های طالبان علیه ایران و پاکستان بود.

وزارت خارجه نوعی بی‌نظمی نیز دیده می‌شود. برای مثال فردی که در زبان اردو تخصص دارد، در حوزه اتوبومی فعالیت می‌کند و یا کارشناس آشنا با زبان اسپانیایی در حوزه شبه جزیره کره فعالیت می‌کند. این بی‌نظمی باعث آسیب به منافع ملی شده است. این دسته از مدیران به دلیل ناآشنایی و بی‌تجربگی خودشان، ترجیح می‌دهند با زیردستان که بیشتر از خودشان در حوزه موردنظر کار بلد هستند، کار نکنند. «در مقابل کارشناسان هوادار دولت، به شدت از اقدام اخیر حمایت می‌کنند و آن را یک اقدام ضروری می‌دانند که باعث «بهبود روابط دو کشور در بلندمدت» می‌شود. یکی از سفرای پیشین ایران در اسلام‌آباد پس از شنیدن نام روزنامه «هم‌میهن»، حاضر به گفت‌وگو نشد و مدعی شد که رسانه‌های منتقد مستراً «دروغ‌پردازی»، «افتنه‌انگیزی» و «کارشکنی» می‌کنند و دستاوردهای سیاست خارجی دولت را نادیده می‌گیرند. در ادامه نظرات ۶ دیپلمات پیشین و کارشناس حوزه پاکستان و جنوب آسیا را در خصوص تحولات اخیر مرزی بین ایران و پاکستان مطالعه می‌کنید.

هند از ایران در حوزه تمدن فارسی شدند. طالبان هم با قدرت گرفتن‌شان و از طریق مبارزه با زبان فارسی به دنبال جدایی افغانستان از ایران هستند. پرتاب موشک به سمت پاکستان هم باعث دور شدن افکار عمومی پاکستان از ایران می‌شود. افکار عمومی پاکستان یک درایی و سرمایه بزرگ برای ایران بود و هست که در مواقع حساس باعث جلوگیری از هر تهدیدی از مرزهای جنوب شرقی ما می‌شد. چنین اقدام‌هایی باعث می‌شود که در درایی و سرمایه بزرگ ما در شرق کشور، خلل ایجاد شود. مسئولان دو کشور سعی خواهند کرد که به سرعت بر این موضوع فائق بیایند و با گفت‌وگو از این شرایط خارج شوند، اما آثار این اقدام در حافظه تاریخی و افکار عمومی ماندگار خواهد بود و پیامدهای بلندمدتی بر جای خواهد گذاشت.

غرب داشته‌باشد و بخش عمده نیروهای خود را به مرزهای شرقی ببرد. با عملیات اخیر پهبادی و موشکی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در خاک پاکستان، میخ تازه‌ای بر تابوت اعتماد متقابل ایران و پاکستان کوبیده شد. پاکستان از این به بعد تمرکز بیشتری بر مرزهای شرق خواهد داشت. من معتقدم که ارزیابی و موقعیت‌سنجی مناسبی در مورد این اقدام انجام نشده‌بود. درست در روزی که وزیر خارجه هند در تهران حضور داشت، ایران به پاکستان حمله کرد. این مسئله برای اسلام‌آباد بسیار اهمیت دارد و حضور وزیر خارجه هند در تهران، هم‌زمان با این عملیات را به‌عنوان یک نشانه تلقی می‌کند. این نشان می‌دهد که بررسی عمیق و باشناخت کافی برای ارزیابی این عملیات انجام نشده‌بود. من معتقدم که اگر این عملیات با سفر وزیر خارجه هند و به فاصله کوتاهی از حمله به عراق و سوریه انجام نشده‌بود، شاید پاکستان نسبت به این واقعه چشم‌پوشی می‌کرد. در نظر نگرفتن این جزئیات نشان می‌دهد که کسانی که برای انجام این عملیات تصمیم‌گیری کرده‌اند، به شدت در حوزه مسائل منطقه‌ناورد و بی‌تجربه هستند. این واقعه ضرر بسیار بزرگی به روابط دوجانبه ایران و پاکستان زد که به اعتقاد من به این زودی هاتز می‌میرد.